

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide
Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 23. grudna 1870.

List 51.

Zapoved ljubezni ali usmiljeni Samarijan.

Ljubezen božja rajska je cvetlica,
Presrečen ta, ki v lasti jo ima!
Raduje se lahko mu serce, lica,
Kdor ljubi gorko in čez vse Bogá;
Prelepa je pa tudi nje sestrice,
Ljubezen zove se do bližnjega.
O blagor sercu, ki z obema sluje!
Zveličar sam v prilíki dokazuje.

V Jeruzalem ko gre on čez planjave,
Nenadoma približa se za njim
Izvedenec, clo učenik postave,
Vprašaje ga: Gospod, kaj naj storim,
Da gledal nad zvezdami bom višave,
Da tam pri Stvarniku se veselim;
Ko bo minulo mi življenje časno,
Da sprejme me Jehova v stanje krasno?

Prijazno Jezus mu v okó pogleda
In resno-milo ga nagovori:
V postavi ni li jasna ti beseda?
Kak bereš? — kaj tam pisano stoji?
Težavno ni gotovo le-ta veda,
Saj že otrok se vsaki je uči;
Ak res učitelj si postave pravi,
Povej tedaj: kaj bereš v postavi?

Da naj v ljubezni res Gospodu služim, —
Tako postava božja mi veli, —
Da dušo, serce, misli, moč si združim,
Darim Bogu za njega milosti;
Da bližnjega s pohujšanjem ne kužim,
Tolažim pa ga v sili, žalosti,
Da rad pomagam njemu iz potrebe,
Da ljubim ga, kot ljubim sam'ga sebe.

Izverstno si, učitelj, odgovoril,
Dobrotni Jezus reče mu na tó,
Če boš po tem ukazu vselej storil,
Te zagotovim: dobro kdaj ti bo!
Ker dan veselja se ti bo zazoril
Ko boš zapustil revno to zemljó,
Krilatci bodo s tabo vsi veseli
V naročje Abrahámovo hiteli.

Gospod! zdaj hlinjeno učitelj reče,
Postavo rad natančno bi poznal,
Da bi jo vedno bolj in bolj goreče
Do pikice natančno spolnoval,
Da bom deležen unkráj-grobne sreče,
Ko ték pozemeljski bom dokončal.
Zatoraj prosim, sluga tvoj ponižni,
Povej, odkrij mi: kdo pa je moj bližnji?

„Se potnik v Jeriho 'z Jeruzalema“ —
Prične zdaj Jezus — „je na pot podal,
In ker le-tó peče vje gojzd objema,
Je vtrujen kdaj počival in postal.
Pa glej! naenkrat skrita prej in néma
Se dvigne nadenj roparska derhal,

Ga verže k tlam, že z batom mu namérja,
S prederzno silo d'nar od njega tirja.

Ne more revež se ustavljáti sili,
Zastonj pogum, previdi, je njegov,
Zastonj solzé; prošnja glasovi mili
Množé derhali serd do njega nov':
Oropajoč, so strašno ga ranili;
Pustili tamkaj mertvega na pol,
V groznem stanu, v stanu zapušenja,
Da v lastni kervi učaka kon'c življenja.

Morivci ko odšli so že v gočavo,
Po poti tej duhoven gre vesel,
Ki v tempeljnu je Jehovu v slavo
Daril in pesmi svete prej odpel;
On urno gré, — al ko pa zrè v nižavo,
Zagleda ranjen'ga, pa da otél
Bi ga, ni časa zdaj: nebo se že oblači —
Si misli, in — neginjen odkorači. —

Le malo časa je med tem minilo,
Ko pripotuje mimo tam levit,
In ranjen' revež vanj ozre se milo
Kot hotel bi pomoči ga prosit',
Pa glej, sercé terdó se okamnilo,
Ne dá nesrečnemu se omečit',
Neobčutljiv nesrečo — pogleduje, —
Oberne se, ter naglo stran potuje.

Prebritko čuti ranjen' zapušenje,
Zastonj ozira krog se zdihajoč;
Ah! ni človeka, ki bi mu terpljenje
Polajšal in prihital na pomoč.
Že ugasuje žalostno življenje,
Se bliža zadnja ino grozna noč,
Globoke rane ga pekó, skelijo,
Viharji smertno pesem mu glasijo.

In zdajci mem prijezdi po tej cesti
Kupčijski človek, čeverst Samarijan, —
Pri judih bil ta rod je kot nezvesti
Jehovu, čerten in zaničevan, —
To vé on, toraj v žalostni zavesti
Tak urno jezdi čez Judejo v stran,
Ki vedno polna serda je, prepira,
Ter Samarjanom vedno kaj ovira.

Bo temu serce usmiljeno mar bilo,
Sočutje ga peljalo k revnemu?
Al mu celó ne bo še privošilo:
„Sej jud je, prav zgodilo se je mu!“ —
Ne, ne! ječanje ga je presunilo,
Ves ginjen je pretužnega stanú.
Če jud al ajd je revež, ne vprašuje,
Sej človek je, ki za pomoč zdihuje!

Ne misli nič; da lahko tam v bližavi
Oprez'vajo tud' nanj razbójniki;

Kar stopi s konja, ga pustivši v travi,
Ino v dolino k revežu hiti.
„Moj dragi brat, o kaj ti je?“ mu pravi,
Tolažbo, up mu v sercu obudi;
In da hladé se rane, bolečina
Prijazno vlije vanje olje, vina.

Zdravilo hasni, nova moč prešine
S tem ude vse, čutila okrepcá;
Zahvale zdihljej iz sercá globine,
V okó solzica vroča priigrá
Otencu v dar za blagoserdne čine,
Ki zdaj na pot ga lahko popeljá —
Na konja posadivši siromaka,
On sam pa peš pri njem naprej koraka.

In tam v daljavi kočá dobro znana
V prijetnem kraju kon'c poljá stoji,
Za samarijske potnike vrvnana,
Da v nji se lahko vsaki pogosti, —
Ki ni v Judeji mu prilika dana;
Tu vstavi se popotnik smiljeni,
Ker noč je že, si prosi prenočišča
In ranjenemu mehkega ležišča.

In ko je uslišan, spira, prevezuje
Mu rane, posteljo vrvavná mehko;
In ko bolnik otožen omaguje,
Mu vlija v serce npanje sladkó:
„Težave Bog obilno tam plačuje,“
S tim terdi v veri revnega močnó;
Če tudi sam počitka potrebuje,
Pri njem v ljubezni celo noč prečuje.

Ko se ima že beli dan zaznati,
Pokliče gospodarja mu rekoč:
Zdaj moram urno dalje potovati,
Za ranjenega skerbi na vso moč!
Jaz kupec zdaj res nisem še bogati,
Pa le zanesi se, nazaj gredeč —
Ná, roko svojo dam v zagotovilo,
Da bodem skerb povernil ti obilo!

Prijatel, z Bogom! pravi v poslovilo
Gostniku, in denara dva mu dá, —
Prej ko se solnce trikrat bude skrilo,
Me pot nazaj do tebe pripeljá;
Če prizadetje tvoje bo hasnilo
Bolniku, bom hvaležen iz sercá: —
Ker bogateji se gotov' bom vračal
In ves tvoj trud bogato ti poplačal.“

„Kdo bil je bližnji?“ praša Jezus mili,
„Izmed letih nesrečnem' revežu?“
„Le-tá, ki je pomagal v hudi sili,
Ki serčno smiljenje skazal mu!“
Je učenik postave zdaj s čutili
Spoznanja rekel Izveličarju:
„Takó, da v last kedaj ne boš pogubi“
Mu reče Jezus — „ti ljudi vse ljubi!“

Radoslav.

Tri mesce na Jutrovem.

LVII.

(Pot iz Balbeka proti Libanu in čez Liban. Dar-el-Ahmar in prijaznost katoličanov. Ajnatu in menda naj revniši cerkev ne zemlji. Razdjanje zarad Jusuf-Karama. — Cedrov log in njegova slava. Cedri iz bibliške dobe. — Naher-el-Kadiset. Ebšireh.)

V Balbeku sem se bil seosebno seznanil z o. Markom, maroniškim posebno pobožnim duhovnom. Pravil mi je med drugim, da ondi vse govori in študira le arabski jezik, zraven tega se je on le samo še sirskega učil.

Odrinili smo iz Balbeka 18. majnika zjutraj o $\frac{1}{2}$ 6 in šli smo čez široko, bolj slabo polje proti severu. Žita so bile prav revne. O $\frac{1}{2}$ 7 smo bili blizo starega, precej visokega korinškega stebra sredi polja; ne vé se prav, kaj pomeni, — neki glas je bil, da tukaj je sredina Celasirije. Bližati smo se začeli sčasoma prvi čisto katoliški vasi Dar-el-Ahmar (t. j., rudeča prebivališče), ob levi pred nami je bila vas Ean z mohamedanskimi, in ob desni Kinejse s kacimi 30 keršanskimi prebivalci. Obnebje je ondi viditi kakor pri nas ob tem času; poblehni libanski vetrič nam je pihljaj nasproti in prav dobro del.

Ob 8 smo zakernili v libanske predgoré in še le o $8\frac{1}{4}$ smo šli skoz omenjeno „rudečo vas.“ Stopil sem v naglici pogledat maroniško cerkev, ki je prav čedna in ima 4 duhovne. Ljudje so prav prijazni in marsikteri se mi je gredé naproti posmejal, kakor človek, ki ima dobro vest, v tem ko se pa marsikteri bogati mohamedani radi derzé nekako dolgočasno resnobno, marsikteri tudi prav gerdó, kakor pri nas kak liberalec, ki že 12 lét ni bil pri spovedi in $2\frac{1}{2}$ leto ne pri pridigi. Višej nad vasjo, ko sem naprej šel, mi je duhoven naproti prišel, ki je tudi laško govoril in pravil, da je tukaj 3—400 maroniških katoličanov, pa da so prav revni. Ni čudo, ker kraj je pusto bregovje. Nejeverniki in razni ločnikarji imajo lepe poljane, reveži katoličani pa libansko skalovje. Bog daj bolje! Kaj dobro pa mi je delo, da sem bil le zopet med samimi katoličani.

Šli smo v višavo libanskega predgorovja, ki je vse obrašeno z malo vrednim germičevjem, ki ga imenujejo „sindžan“ (cirovje); višej je cirovo drevje. Na hribu smo šli mem dveh velikih trop ljudi, ki so imeli razne berklarije po tléh, so ob prékopi kuhali in obleko sušili po drevesih; bili so blezo preljudi cigani, ali pa sicer kako nestanovitno pastirsko ljudstvo, ker kmalo potem sem vidil prav veliko čedo lepih belih kóz, ki so sindžan objédale. Dolgo smo jezdili po silo skalovitem predgorji prék velicega in sneznatega Libana. O kake pustote! Prava ternjeva pot za uboge katoličane! Tolažite se ubožci, sej življenje je kratko: naj le imajo turki tolste poljane in lepe mesta, tudi to ne bode zmiraj. Še le proti enajstém smo zavili v dolino, nad katero je na drugi strani pravo libansko gorovje. Gorje libansko stoji silo mogočno, je belo-rjavkasto, z germičevjem sem ter tje, proti verhu so bile velike lise snega. Vsa peščena dolina je nekoliko obdelana: ljudstva je viditi malo, le sem ter tje je kaka kočá. Kaj lepa bistra vodica Ajn-Ata teče po prekopi od jutra proti srednjemu morju, zdelo se je pa, kakor bi tekla z nižjega na višje.

Proti 12 smo dospeli v vas Ajn-Ata, ki ima ime od ravno omenjenega potoka. Tukaj ni družega kakor malo grobelj, ki imajo biti hiše. Take cerkve nisem vidil nikjer na svetu, kakor je tukaj, namreč tako revne. Zložena groblja iz debelih skal, morebiti slabeje kot so pri nas apnénice, da se skozi vidi; okna kakor v hlevu — brez šip ali kacega reda; strop pri nas ni pri nobeni šupi tako žalostno zmetan kakor tukaj, iz malo krevljastega lesá in suhe hoste zgorej; vrát ni nič, je po vsi širjavi odperto; za stopnice pri velikem altari so

kake gerde srovo skale, pa ne v redu vložene; slaba podoba in britka martra na altari je vsa oprava, tudi sicer po cerkvi skale sem ter tje ležé; od stranskih oltarjev ali naj manjšega olepšanja ni ne cinka ne podobe!

Kaj pomeni to razdjanje? Turki so bili pred nekaj časom prišli, razdjali cerkev, in vse hiše razderli, pa vse pograbili, duhovno stanovanje tudi porušili, vse požgali! Žakaj? Bil je nekoliko poprej tisti rohovž, ko se je znani Jožef Karam ustavljal zoper namestnika, ki je bil od visoke porte poslan Maronitom, kateri so pa deržali s svojim rojakom Karamom, in sprejeli ga bili prebivalci v Ajn-Ati. Od tod ta huda kazen. Prišel je bil potem sicer paša iz Damaska in z njim francoski konzul, kakor so pravili, ter ista škodo cenila na 45,000 piastrov, odškodnine so imeli dobiti pa le 17,000 piastrov.

Pravil mi je te reči duhoven, ki je sedel na grobljah in je bil prišel iz Bešere z une strani Libana, ker je bila ravno neka deklica umerla, in je ostal tukaj, da je imel tretji dan opravilo. Bil je ves stergan; pravil je tudi, da ondi ljudje ne dajo kaj za cerkev, le to je, kar dajo „gospodje,“ blezo da tujci, — najberže pa sploh kristjanje na večeru. Pritožil se je čez turke in enekrati je rekel „Gran-Turko battal,“ veliki Turčin je hudoben.

Da tukaj ni bilo dobiti kaj jesti, se lahko razume; gledali smo pa mi revežem dati, kar smo kaj mogli, zlasti v denarji. Pet ali šest hiš je ondi blizo prebivalstva.

Ob 1 popoldne smo zapustili ta prežalostni kraj, ktereга bom ravno tako malo kdaj pozabil, kakor znamenito popotvanje čez visoki Liban ali Libanon, ki smo ga zdaj bili nastopili. Šli smo naravnost na višavo in naš namen je bil priti k glasovitim „Cedrom“ in potem v mesto Bešere na Libanu — še tisti dan. Ker so bili konji trudni in ne odveč napaseni, je bilo treba čez visoki hrib več peš hoditi kot jezdit. Dobil sem bil dolgo palico, ki mi je veliko pomagala, da sem se večkrat kar uškal nakviško po stezi, ki je večji del silo sterma. Ob 2 smo bili že blizo snega visoko. Ob levi smo vidili zraven družega sneznika od deleč štirvoglato jezero, ki ga je bilo od deleč kaj prijazno gledati. Nazaj doli je kaj velikansk pogled na Predlibanon proti Balbeku; daleč proti jugovzhodu kupi častitljivi Hermon kviško. Ker so bile pod verhom bolj po dolinah široke snežne lise, je bilo treba večkrat sneg gaziti, kar je bilo prav težavno. Nekaj se je tajal, bil je pa večji del močno v plazove zgnjeten in vterjen. Pod verhom je bila velika čeda kóz z dvema pastirjema. Pasejo se po ternjih (sók, ballaa), po „zafaru“ (nekem vrednjaku); tudi neko prav veliko rëpje raste po višavi.

Ob $3\frac{1}{4}$ smo bili na verhu. Hodili smo hitro, kar se je dalo, in menim, da nekako 9—10000 čevljev utegne visok biti, kjer smo ga prestopili. Na verhu, kjer je bil hrib prešipnjen, je veter tako silovito bučal, da bi bil človeka kmali nazaj zagnal; tudi mráz je bil prav občutljiv proti verhu. Ob drugi strani je bolj osonje in torej še več snega. — Kmali kmali pa smo pred seboj ne deleč zagledali majhen log samih silovitih cedrov, ki jih arabi „ars“ imenujejo.

(Konec tega oddelka nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V čem je blagor Avstrije? Pruski in ruski časniki sovražljivo pišejo zoper Avstrijo. To je hudo znamenje; pripišejo naj si pa to tisti, kateri ne pusté, da bi se narodi zedinili, pomirili in bi Avstrija močna postala, ter bi se ji na Francoskem oslABLJENE Prusije ne bilo treba bati. Marsikteri vekači pa tega nočejo, ker želé Avstrijo razdijati in nas poprusiti. Reč je za Avstrijo toliko nevarniši, ker celo ameriškanski listi pišejo, da je tudi Amerika z Rusijo v komolce.

Grant, ameriški predsednik, meni novojški cerkveni list, bi bil že marsikak red lahko dobil od Rusa, ako bi republikani za redove kaj marali.

Povernjenje k Bogu in k sv. veri je potrebno, da se Avstriji sreča poverne. Eden dunajskih dnevnikov pravi: Na Avstrijskem se res že dolgo spreminja. pa to ni prerojenje in pomlajenje, ampak nasproti je dervenje države nazaj za celo stoletje do tako grenko občutenih dni Jožefa II. Neka skrivna moč iše katoliške postave, nrave in načela iz vstave odpraviti, kar bi jih kje v nji bilo. Povsod se nalétva na sledi tega djanja. Take so: Odprava konkordata, razkeršantvanje zakona, odverževanje postáv, ki zagotavljajo spoštovanje pred katoliškim bogočastjem, prenarejanje šolstva, zmanjševanje pravic in vpliva Cerkve. Vse to ni doveršeno, pa začetega je veliko. Ako bo to še neke leta tako dalje šlo, bode Avstrija naj manj verna med keršanskimi državami. Kaj mislijo državniki, ki to pot gredó ali jo terpé? Kakošno moč si upa Avstrija dobiti, ako zataji načela, ktere so ji nekđaj pripravile slavno mogočnost in veljavo?

Gotovo je, da ljudstvo bode imelo goreče sočutje za Avstrijo le samo, ako bode ona sočutje imela za njegovo vero, za njegov dušni blagor, zakaj Avstrijani so katoličani. Naj se opazuje n. pr. le pri misijonih; tu se razodeva čisto katoličanstvo, milje in dneve deleč ljudstvo skupaj vrè, ne le kje na Tirolskem, ampak tudi po Slovenskem in povsod, kjer so katoličani. Deržava bodi verska, in navdušenja narodov si bode svesta.

Avstrija, pravi dunajski „Volksblatt,“ blezo pozablja, da je katoličanstvo podlaga njenega začetka in obstoja. Pri svojem začenanju je zavrnila mohamedanstvo; s Karolom V je protestanškemu krivoverstvu meje postavila; danes še derži meč med protestanstvom s severa, ruskim razkolništvom in koranom. Filozofija njene zgodovine je edina podlaga njenega bitja in na zvestobo pri njenem odménu je zastavljeno njeno ohranjenje, ali pa njen razpad.“

Po teh besedah dunajskega lista so tedaj sovražniki katoliške cerkve tudi sovražniki Avstrije.

Pretekli kvaterni petek sem slišal iz ust starega vojaškega stotnika, da so v Ljubljani gostilnice tri, v kterih se o postnih dneh nikakor ne dobijo mesne jedi, in te so: Matičkova, Medijatova in Mavsarjeva. Po drugod, pravi stari stotnik, jedó take dni zdaj klobase; tudi jaz — mesá vaju bi jih raji; dobila bi tudi kerčmarica lahko privoljenje, ako jo vést skerbí itd. — Jaz pa sem si mislil: To so vendar poštene gostilnice, ki so stanovitne v dobrem celo v sedanjih cerkvi tako zopernih časih; čast in hvala jim! Večkrat sem že slišal, da si nekteri kupujejo potrebnih reči le po štacunah in pri tergovcih, ki so tudi pošteni, narodni in katoliški; zakaj bi toraj taki, ki si jedače ali pijače iščejo po kerčmah, ne le postne dni, tudi sicer ne obiskovali takih poštenih katoliških gostilnic? Kažimo, da vsaj v tem oziru otroci temè niso razumniši od otrók svetlobe! Svesti smo si, da jih je po beli Ljubljani še več takih poštenih gostilnic; taka poštena, ki ne daje o postnih dnéh mesnih jedi, je zlasti tudi „pri Jelenu“ blizo mesarskega mosta, vsega priporočila vredna, in ako se nam dobrovoljno naznanijo še druge, brez pomislika jih hočemo hvalno omeniti ter priporočiti v krepko vzajemno podpiranje. Na zdravje! — O tej priiliki naj pa tudi omenimo, da je v neki štacuni „komi“ kmečki ženi lagal, da očetje jezuiti (ki pridejo v misi-jon) le denar pobirajo itd. Naj pomnijo taki lažniki in zapeljivci, ako oni očitno ljudi motijo, da tudi mi katoličani nismo dolžni molčati, in da terговиšnici ne bode v korist, ako se razglasí, da tam in tam se je tako zoper cerkev itd. govorilo.

Še o nekterih bolj učenihi časnikih za naročbo v novem letu. Mikaven spis v zadnji Danici zastran političnih časnikov, ki je s toliko previdnostjo in skušnjo pisan, me spodbuda, še mnogim gospodom po deželi, ki se bolj natanko z bogoslovskim naukom ali z drugimi vedami pečajo, imenovati nektere znanstvene časnike in pot, po kteri se naj hitreje in naj cenejše lahko dobivajo. Ako je to nekterim tudi že znano, je pa gotovo mnogim še neznan.

„Historisch-politische Blätter“ v Monakovem so že dosti znane. Zraven politike prinašajo tudi posebne članke o posvetni in cerkveni zgodovini, letos veliko o cerkvenem zboru in njegovih obravnavah. Plača se menda lahko na vsaki pošti v srebru. — Za temi je med kranjskim duhovstvom nar bolj razširjen časnik „Natur u. Offenbarung, Münster. Članki so večidel naturoznanski in ker se dan današnji sovražniki vere nar bolj šopirijo z naturoznanskimi znajdbami, je pač dobro, da duhoven vé iz lastne vednosti njih puhle ugovore zavračati. Letos je bilo več mikavnih člankov o: „Mensch und Affe“ i. dr. (12 vezkov po 48 str. 8°)*

Nar cenejši in bogatejši, nar meč poln kratkih bukvarskih in znanstvenih naznanil, je pa: Literarischer Handweiser von Hülskamp u. Rupp in Münster.“ Vsaki mesec 1 zvezek okoli 22 strani velja 25 grošev = 1 gl. 25 kr. sr. Nove bukve so po imenu in ceni iz vsakega predmeta posebej napovedane, veliko bukev in brošur, posebno bogoslovskih, modroslovskih in zgodovinskih je presojenih po njih notranji veljavi, in zadej so naznanjeni s prav drobnimi čerkami članki mnogih drugih znanstvenih časnikov, da vsaki, kdor išče kacega članka ali si hoče kteri časopis naročiti, lahko najde, kakošen je njegov zapopadek. Le tisk tega časnika je precej droben, pa ravno zato toliko obsega. Članki so v cerkvenem duhu pisani.

Prav v cerkvenem duhu pisan in še ložje umljiv kakor „Natur u. Offenb.“ je „Der Katholik von Moutfang und Heinrich in Mainz.“ Ima večidel bolj dolge članke, prav znanstvene, pa tudi prav poljudne in pobožne; druge bukve le bolj kratko in po moji misli včasih precej po verhu presojuje. Vender včasih ktere nove bukve, ki se mu posebno priležejo, vzame za podlago lastnih daljših spisov. V modroslovji se poteguje za novo školastiko, 12 zvezkov po 128 strani, lep velik tisk, 4²/₃ tolarjev, narmanj 8 gl. 40 kr. v pop.

O „Chilianeum-u,“ ki v Würzburgu izhaja (12 Hefte 3 tol. = 4¹/₂ sr.), veljá skorej to zastran obsežka, le da ima tudi legende in povesti. Nar bolj učen in znanstven, pa ne preveč v cerkvenem duhu (posebno letos ne zastran cerkv. zbora) je theologisches Literaturblatt von Reusch in Bonn., 4 tol. = 6 gl. sr. Presojuje tudi modroslovske in zgodovinske dela, skor vseskozi prav temelito, pa ne verjamem, da bi po deželi ga kdo naročil razun rigorozantov (kterih Bog daj kaj več; — koliko jih je jezičnih in modroslovskih dohtarjev, bogoslovskih pa tako malo!). Iz enakega vzroka ne govorim dalje o „Tübinger theol. Quartalschrift,“ in Wiedemann, „österr. Vierteljahrschrift.“ Tudi „Wiener allgem. Literaturztg,“ v. Wiedemann, ki vsaki teden izhaja (8 gld. na leto), ima slabe lastnosti svoje sestre iz Bonn-a brez njenih izverstnih lastnost. Presojuje bukve vsake verste, celo pesniške dela, romane, jezikoznanske knjige itd. Bolj ko drugi se ozira na delavnost avstrijskih pisateljev in na take knjige, ki naše dežele zadevajo.

Ti časniki se po imenovani ceni lahko po buk var-

*) Ker se nekteri gospodje posebej pečajo s posebnimi tvarinami n. pr. naravoslovjem itd., bi naši deželi koristili, ako bi hotli včasí „Danici“ dopisati v zadevni reči, kar menijo, da je dobro ali celo potrebno za naš narod, da se zmote in laži sovražnikov pojasnujejo, ljudstvo podučuje itd. Prosimo. Vr.

jih dobivajo, vendar prinašanje na kmete vzame dosti časa in denarja. Najlože je, če se naroče na pošti v Ljubljani (drugod po deželi: razun „hist. pol. Bl.“ menda ne). Plača se v srebru, malo manj kakor pri bukvarjih, pa še nekaj v domačem drobižu za pošto, in potem pride vsaki list naročevalcu na zadnjo pošto, vendar včasih brez „adrese“ Zato se je treba z domačim poštarjem zmeniti, da ne meni, da se mu ti listi na poskušnjo ponujajo in da jih ne zaverže. Tako n. pr. velja sicer „Natur u. Offenb.“ 3 gl. sr., po pošti pa 2 gl. 84 kr. sr. in 18 kr. domačega drobiža, pa se tako hitreje dobiva in z domačo pošto. „Litter. Handweiser“ sicer 1 gl. 25 kr. sr., na pošti pa: 1 gl. 22 kr. sr. in 10 kr. domač. Zavolj gotovosti pa ne smé pozabiti pri naročevanju poprašati, ali pride časnik na zadnjo pošto. *)

S—o—

Kaj je prinesel Miklavž šolskim otrokom. V praznik neomadežanega spočetja Marije D. je katoliška družba v Čitalnični dvorani 40 revnih dečkov in 40 deklic z novo zimsko obleko obdarovala. G. dr. Vončina je ubožčekom razložil pomen tega darila. Sicer se jim je obleka delila še le o Božiču, letos pa jim je sv. Miklavž prinesel gorko opravo, da v hudem mrazu ne bodo zmerzovali. Opominjal jih je k hvaležnosti do dobrotnikov, zlasti pa do dobrotnic, ki so v gerdem vremenu veliko potov storile, da so le otroške obleke poprej dodelale. Po razdelitvi je namesto g. dr. Orele, ki je kot vstanovnik te lepe navade doslej vsako leto k otročičem nekoliko govoril, letos g. dr. Bleiweis pričujoče v kratkem pa tehtnem govoru pozdravil, ter zahvalo izrekel katoliški družbi, ki je prevzela to hvale vredno delo. Övergel je tudi ugovore tistih, ki so se hudovali, da je Čitalnica to iz rok dala in katoliški družbi prepustila; tukaj se ne vpraša, je rekel, kdo to stori, temuže gre le za dobro reč. Ko so otroci, da je bilo veselje popolnoma, prejeli še vsaki svojo štruco, ki so jih naši verli peki v ta namen darovali, pa nekoliko sadja, so šli v nunsko cerkev molit za svoje dobrotnike. — Bog plačaj sto- in stotero vsim dobrotnikom in dobrotnicam njih darove in njih delo in trud! Prepričani naj bodo, da so Kristusu storili, kar so storili Njegovim malim, in z novo gorečnostjo naj mislijo na to prelepo delo tudi za naprej.

Iz Vodice. Neizrečeno velika procesija je šla danes, v praznik sv. Lucije, na Skaručino. Ljudje, pretreseni zavoljo sramotnega stanú sv. Očeta in mesta Rima, so res glasno klicali Jezusa na pomoč. Bog usliši prošnje vernih, svtemu Očetu tako posebno in zvesto vdanih Slovencev!

Hudo zločinstvo, piše „slov. Gospodar,“ se je v saboto, 10. t. m. zgodilo pri sv. Marjeti na Dravskem polju. Neki kmet je svojega soseda tako hudo po glavi mahnil, da je ranjenec, pošten kmet, nekoliko ur potem umerl. Ubijavec ima pod svojo streho osebenko (gostačko), ki je bila oni dan namenjena iti v Maribor na sabotni sejm. Sosed L. bi bil rad ženski nekaj naročil, da za njega v mestu opravi in se podá ob štirih zjutraj v hram, kjer je osebenka doma. V istem času pa pride tudi gospodar vinjen iz pivnice domú in z njim nekaj njegovih vinskih bratov, potepinskih fantalinov. Menda iz šale začno fantalini zabavljati in gospodarja vdovca nekaj neumno v oziru na soseda L. dražiti. Pijanec se razjezi in poštenega soseda neusmiljeno s sekiro po glavi buti, ter na smert rani. — Zopet žalosten dokaz, kamo da pridemo, ako se ne bo resno na to gledalo, da ostrejše

policijske postave ponočno pijančevanje omejijo Vsak kerčmar, ki pijancem čez policijsko uro vino toči, naj bi se zaperl in z globo kaznoval, in če se trikrat zagreši, bi naj pravico točiti zgubil. To bi sicer ne bilo liberalno, pa zdravo in dobro za razuzdane ljudi.

Liberalizem je drag. „Tirolski glasi“ o vsaki priliki skazujejo, da novotarje novega liberalizma, zlasti na šolskem polji, so drage. Pod napisom „Kmet plačaj!“ pripovedujejo pod št. 286 dogodbico iz „Linzer-Volksblatta.“ Neka nova liberalna postava fajmoštre nazznanuje nesposobne za oskerbovanje ubožnice (ubožne kase), in določuje, da naj se izroči srenjam. Undan tedaj je prišel okrajni glavar v Mattighofen, da to izročenje opravi. Reč se je srečno dognala in srenja je g. okrajnemu glavarju plačala 17 gl. 40 kr. dneine. Kadar je pa gospod okrajnik odšel, je srenja gosp. fajmoštra priljudno prosila, da naj vodstvo ubožnice dalje oskerbuje kakor poprej, ker ravno duhovni pastir je po pravi previdnosti ljudstva za tako opravilo naj pripravniši, in vsaka srenja, kateri je na tem, da se ubožnica dobro oskerbuje, je vesela, ako gospod duhovni pastir sprejme to pritežno opravilo. 17 gl. 40 kr. je bilo tedaj čisto zastonj izdanih.“

„Vsled nove liberalne postave se ima na spodnjem Avstrijskem, kakor piše „N. Fr. Pr.“, 3000 tacih naprav srenjam izročiti. V „linškem listu“ je torej nekdo poštel, da sama izročitev stane 12000 do 20000 gl., ki se jemljejo iz srenjskih denarnic za novoto, o ktere splošnji koristi se nihče ni mogel še prepričati, in ktero je že veliko srenj s tem čisto obsodilo, da so fajmoštre prosile, naj reč nadalje oskerbujejo, kakor je bilo poprej.“ Linški in tirolski list nadalje hude solita, kako so mnogi gospodje deržavnozborniki pač dobro poskerbeli za-se in za liberalni „herrnvolk“ itd. Giskra, pred šest leti še ubožen advokat, je postal milijonar, in tako so si drugi lepo pomagali, kateri so znali reč dobro poprijeti, kakor Kuranda, Schindler itd., se vé, da ne ravno s samimi prihranjenimi dninami, temuč ker od tam derži spretnim pot do družih tolstih služb. Tudi Beust ni ravno obožal v Avstrii. K sklepu pristavljajo „Tirol. glasi,“ kako so na Gornjo-avstrijskem tisti liberalci, ki so pomagali liberalne šolske postave delati, pozneje sami zope ravnno taiste agitirali, ker so sprevidili, da so predrage in ne morejo vseskozi vstrezati potrebam ljudstva.

V Gorici vstanovljajo katoliško-politiško družbo, ktere glasili ste: „Molitev, delo, darežljivost.“ „Za cerkev, za cesarja, za dom.“ Vabilo pravi blizo to-le: Katoličani! Neoveržljive resnice, da v zedinjenji je moč, so se resno sovražniki vere v naših časih poprijeli ter so celi okrog zemlje, bi djal, z mrežami neštevilnih družb obdali, ktere se nekaj na skrivnem, nekaj očitno bojujejo zoper našo sveto vero, in zoper vso katoliško cerkev.

V teh žalostnih okolišinah je katoličane, hvala Bogu, zdramila nevtrudna delavnost teh mnogoštevilnih sovražnikov in njih vpliv, ter so posnemaje jih začeli se združevati po Francoskem, Belgiškem, Laškem in Nemškem, da branijo sv. vero in zajezijo silno povodenj neverstva. — Te versko-politiške družbe, po postavni poti vstanovljene, imajo dober vpliv na družbinsko življenje. —

Katoličani na Goriškem! Taka družba se zdaj tudi za Vas vstanovlja, za Vas, ki ste nekdam bili goreči za vero in pobožnost; družba namreč katoliško-politiška, ktere namen je: braniti našo sv. vero tudi na političkem polju, buditi s pripravnimi pripomočki katoliško življenje v družinah, in pospeševati lepo soglasnost med Lahi in Slovenci na nestranskem (nevtralnem) polji naše sv. vere.

Da se ta namen dosega, je določeno to-le:

*) Zavolj „Gratzer Volksblatt“ dostavam članku zadnje Danice, da bo po novem letu donášal po eno polo doklade več vsaki dan, torej po tri pole dozoanje velikosti, da bo torej zdaj bolj bogatega obsežka in da mu je vsaki teden še „Sonntagsbote“ in vsaki mesec „Kirchenschmuck“ (za cerkveno umetnost) priložen.

1. Se bodo družniki shajali v poslopji k temu odločenem, kjer se bo kaj bralo ali pa govorilo čez versko-politiške reči.

2. Širile se bodo dobre bukve in dobri časniki po družinah, posebno pa med mladino, da se jim podá prijetna in dobra hrana namesto tolikanj slabega branja.

3. Skerbelo se bo z lepim zgledom in z dobrim svetom buditi in spodbadati šibke, omahljive in mlačne; take pa, ki so zašli, zopet na pravo pot pripeljati.

Ob kratkem so pripomočki v ta namen v geslu:

Molitev, delo, darežljivost.

Vsak ud bo plačaval po deset soldov na mesec, in pri vstopu v družbo 1 gl. vložil.

Ces. kr. namestništvo je z odpisom 30. okt. 1870 postavni obstoj družbe spoznalo, in začasni odbor vabi vse, ki želijo v to družbo stopiti, naj se oglasijo pri njem.

Podpisani so gg. dr. Karol Doliak, Iv. Simsič in Ant. pl. Thoman.

Iz nemškega Gradca, 14. decembra. — Sinoč je bil v prostorni semeniški refektoriji napovedan slovesni shod tukajšnjega katol. konservativnega društva, k kateremu so bili povabljeni tudi drugi, ki niso udje in so res prišli v obilnem številu iz vseh krajev škočije, tudi iz krajev, ki so daleč od železnice, celo iz Dunaja jih je bilo nekaj prišlo. Ob 7 se je zbor pričel in je terpel čez 10 uro. Predsednikov namestnik, Alojzi Karlon (semeniški podvodja in deželni poslanec), je v začetku opomnil lanskega vélikega zbora v mescu septembru in rekel, kako se je posebno od tistega časa poživila katoliška in konservativna zavest po Štajerskem, in kako je po vseh krajih škočije že toliko kat. konservativnih društev. Dostavil je, da k temu so posebno pripomogli povabljeni gostje od daljnih krajev, in se jim zahvali, da so zopet prišli. Potem pravi, da ima ta shod dvojn namen: 1) skleniti adresu do sv. Očeta in prošnjo do ministerstva v prid sv. Očeta; 2) da se izvoli odbor, ki bi tudi za Štajersko osnoval in vstanovil bratovščino sv. Mihela za molitev in nabiranje darov za sv. Očeta.

Zastran perve točke so govorili narpopred mil. knezoškof. (Povem le nekatere misli iz vsakega govora). Trojni božji rop laške vlade je vzrok, zakaj smo se zbrali. Sicer se bere, da tudi že v starih časih je kdaj kateri sosednjih knezov vzel papežu njih deželico, pa le, da bi si jo prisvojil, zavolj časnega dobička. Zdaj pa je drugače. Vzroki so drugi, namreč sovrášstvo do katoličanstva, do keršanstva, do vere sploh. — Dokažejo potem to iz nekterih izrek imenitnih glavarjev skrivnih družb od l. 1819 do zdaj, da je njih namen ravno tisti, kakor je bil Voltèru in francoski prekucii, namreč katoliški veri in keršanskim življem, ki se najdejo še bolj ali manj tudi v drugih verah, vso moč in ves vpliv do ljudstva vzeti in iz tega namena papežu ropati posvetno lastnino in samostojnost. Od druge strani pa hočejo ljudstvo spriditi in spačiti; derhál se mora po njih mislih pohujšati, in da se njih nasprotnik (vera) v kali zaduši, je treba posebno mladost za njih namene pridobiti, in jo zanje nadušiti, in zato je „narodnost“, „domoljubje“ tista pretveza, ki jih jim pridobi za oropanje Rima in za njih daljne namene. Če bi naravnost pokazali svoje skrivnosti pred svetom, bi pač nobenega ne privabili. V Rimu pa že začenjajo svoje pravo delo po časnikih, brošurah itd. (kakor je že zadnjič Danica povedala). Neki časnik in neko društvo očitno pravi, da brezboštvo (ateizem) je njih program. Ne le keršanstva, ampak Boga samega tajiti, to je njih očitni uk, in da bi ga razširjali, se po 4krat na teden zbirajo. Iz vsega tega vidimo, kako lažnjive so obljube laške vlade, ki se dela, kakor da bi neizrečeno spoštovala in branila duhovno veljavo sv. Očeta. To le obeta, da

verno ljudstvo slepi, in ko bi tudi res hotla, ne more spolniti, ker prav za prav vladajo le skrivne društva. Da se pa njih gospodarstvo ustavi, je treba da katoliško ljudstvo po drugih deželah svoje vlade podpira, ako se čutijo preslabe, in jih priganja, ako so premlačne, da rešijo sv. Očeta samosvojnost, po kateri pravi poti koli je mogoče. — Govorili so tudi o velikih nadlogah vojská in o stroških za vojaštvo: vse to so nasledki tega, da ne veljá več pravica, ampak le sila.

Dalje bere katol. bukvar Moser, ko tajnik društva, adresu do sv. Očeta in prošnjo do ministerstva, in potem se je glasovalo ter ste bile obe sprejeti. V obéh se povdarja, da še dozdej se ni razločno prekicala govorica po mnogih avstrijskih in zunanjih časnikih razglašena, da je minister Beust oropanju papeža priterdil in da je zató dolžnost ljudstva in vlade protestirati zoper rop. Poklic Avstrije, ki je Božja previdnost ga ji dala, je bil: varovati pravico in cerkev. Ako se izneveri poklicu svojemu, bi se ji utegnilo goditi kakor posamnemu človeku, ki zaverže svoj poklic, in previdnost Božja, ki je varovala Avstrijo v nar hujsih stiskah, bi jo potem zavergla. Ker se tega bojimo, protestujemo ko zvesti Avstrijanci in katoličani.

Zdaj govori prednik katol. domoljubnega društva na Dunaju, ministerijalni svetovalec Harrant. Ko sem hodil danes po graškem mestu, sem s spoštovanjem gledal stari grad nekdanjih štajarskih vojvodov, ker od tod je nekdanj izšlo rešenje katol. Avstriji, ko je bil protestantizem kakor zdaj liberalizem jo že vso podkopal. Tu je začel Ferdinand II nasprotno reformacijo, ko je že pred njim njegov oče omahoval in je že enkrat od predikantov silno silno nadlegovan hotel iti v njih zbor, kar zagleda pri vratih svojo ženo Marijo in svoje otroke v popotni obleki, in ko jih vpraša, kam gredó, mu odgovori pobožna žena: Domú grem k staršem na Bavarsko, kjer bomo saj jest in moji otroci smeli svoji veri zvesti ostati. To je vojvoda presúnilo in rešilo. — Potem pripoveduje več o zvestobi avstrijskih vladarjev do cerkve in o bogatih vstanovbah v prid cerkvi in revnim, ki so le na spodnjem Avstrijskem znesle veliko milijonov kapitala. Dalje, kako zvesto so vladarji čuli, da se ne odtegnejo te vstanovbe svojim namenom, in da je Marija Terezija pri taki priložnosti zapisala na prošnjo za preuredbo: Tako slovesni naredbi si ne upam nasproti delati. — Zdaj pa je nar slovesniši in stareji vstanovba vsega keršanstva, papeževa dežela, uropnjena... Dalje: une vstanovbe so se posebno v tistem času začele, ko so Turki Dunaj oblegali, vso deželo deleč okrog v puščavo spremenili, prebivalce v sužnost vlačili itd. Strašna je bila revšina in za zapuščene sirote se je po mestih in grajšinah nabiralo; po narveč so dali papeži sami in so sprosil, da po vsem Laškem se je za Avstrijo pobiralo, in vsaka barka, ki je obstala v kateri laški morski loki, je mogla v ta namen posebno davšino plačati. Zdaj so se časi spremenili in sv. Oče so v potrebi. Kolika dolžnost za Avstrijo, nasproti jim pomagati!

Pravil je dalje, kako je ljudstvo po vseh deželah Marijo Terezijo ljubilo, in kako so se pri njeni smerti jokali, da v neki cerkvi v Belgii so še drugi dan bile sledi po tléh. Nasproti, ko je Jožef II 10 lét pozneje umerl in poprej vstanove, kloštre, stare pravice prekucoval, je Belgija očitno se puntala in na Ogerskem in Pemskem je malo do tega manjkalo.

„Pravica je podlaga deržáv“, ta izrek je na Dunaji na veliki palači, in ko ministri skozi hodijo, imajo pač oči, da bi ga vidili, — tudi ušesa imajo, da bi klic kat. ljudstva v prid sv. Očeta lahko slišali, pa ne slišijo. Vendar mi očitno izrečemo svoj „plebiscit“ (ljudsko glasovanje) in upamo, da previdnost Božja ga bo bolj

stanovitno doveršila, kakor pa roparska sila rimski „plebiscit“ ...

V drugo nekoliko iz govorov barona Stillfrida in grofa Leona Thuna.

V št. Francišku pri Milwaukee-i. (Konec.) — 24. septembra popoldan smo prišli v Greenek, pristan od Glasgova na Škotskem. Tu sva se preselila iz prejšnje ladije na neko drugo veliko večjo, ki so jo ravno nakladali za Ameriko. Meni je na ladiji naj bolj dišal krompir in suhor, ki je bil v nekem sodu v tem razdelku vsakemu na izbiro. Kedar sem se spravil nad-nj, ni bila majhna nesreča zanj. Druge jedi mi niso kaj dišale in kdor le količkaj snažnosti zahteva pri jedi, ne bi bil nič okusil drugzega, ker posode so bile zelo zanemarjene. Ravno zavoljo nesnažnosti tudi nekteri imenujejo to ladijo pig = svinjo, namesto big = velika. Ženske in otroci so od začetka kar pocepali za morsko boleznijo, tudi moških je več bilo bolnih kot ne, eden bolj drugi manj.

Imela sva se z mil. škofom ves čas sicer dosti dobro; pogovarjala sva se od raznih reči, večkrat do kakih 9 ali 9½ zvečer, jaz sem jim pripovedoval slovenske in slovanske zadeve, ali kar že bodi, škof pa kaj o misijonu ali kaj drugzega. Poveljniki na ladiji kakor tudi drugi mornarji so bili pripravi, in tako je čas dosti hitro tekkel, čeravno je na morji enoterno življenje, katero samo vihar more spremeniti, tega pa bilo ni, se reče, pravega celo pot. (Nektere okolišine, že v pismu mil. škofa Mraka, so tukaj izpušene. Vr.)

6. okt. opoldan smo jo pricitirali do novega Jorka. Napotila sva se v mesto k nemškim redemptoristom, kjer sva bila dobro sprejeta.

Po novem Jorku sva več dni hodila, večidel po starem mestu, kjer sva imela opravil. Pravo ameriškano mesto je v vsakem oziru. Tacih lepih poslopij le malo kje drugej nahajaš; pa tudi slabih, lesenih kajžur se ne manjka v kakošnjem kraju; široke ulice in ceste derže na vse strani, lepih tlakov pa vendar ne naletiš po ulicah in cestah. Najbolj všeč mi je bilo to, ker se človek lahko vozi po nizki ceni cele ure; novi Jork je 7 ur dolg in poldrugo uro širok.

Odrinila sva 12. okt. iz mesta po železnici, in prišla 13. zvečer v Čikago, kjer sva v kerčmi prenočila. Zvečer, ko greva spat, pravim, da bi le ne bilo uši v postelji. O, pravijo škof, na kaj takega se je pa že treba pripraviti, pri Indijanih jih ima vsaki.

Zjutraj sem se peljal proti Milwaukee-i ob 8 uri, škof pa ob desetih v Marquette (Market — škotjijski sedež). O poldan sem prišel v semenišče, ter sem šel koj k g. vodju dr. Salzmannu.

Začelo se je šolsko leto tukaj po navadi s septembrom. Iz nrave (moral) sem skušnjo z drugimi vred opravil 5. nov., kar so se letos učili, namreč „dekalog“ po „Gury-u.“ Tukaj namreč imajo posamezne oddelke, partije, in te se odpravljajo posamezno, ne pa čez vse, in sicer pismeno. Pred se ustmeno po „lekcijah“ vzame vse, po tem pride še-le pismena skušnja, ki je poglavitna, in to sem jaz sedaj iz morale opravil. — Bogoslovcev je nas pri 90 iz vseh vetrov in za vse škofije v okrogu. Največ je Nemcev in Angležev, nekaj tudi Francozov. Tudi 8 Avstrijancev nas je.

Red imamo naslednji: ob 5 vstanemo, čez pol ure je jutranja molitev in meditacija, o 6½ sv. maša, po maši kosilo. Jé se tukaj povsod prav po ameriškano. Mislite si kako kmečko pojedino, in vse jedi na enkrat na mizi; zdaj se vsedejo ljudje k mizi, vsak ima krožnik in drugo šaro. Vsak vzame kolikor hoče od ene jedi ali od vseh, po kusu in slasti, potem se jé, — nobeden ne utegne govoriti, tako urno gre ta reč. Ko neki odmerjeni čas preide, se vstane, brez ozira, če so tovarši že dokončali, ali ne. Po jedi ob osmih se pri

nas šole začno, ki terpe do večerje. Profesorji imajo namreč več reči učiti čez dan in v določenih urah učijo določene tvarine, kakor véno in nravo od 8—10. Omeniti je še, da v bogoslovji od začetka leta ne začnejo od konca razlagati, ampak tam, kjer so prejšnje leto popustili, in vsak tako dolgo obiskuje šole, da vse opravi; tako tudi privatni lahko storé. Na koncu bogoslovja je ustmena skušnja in pismena iz morale, liturgije, matrimonija in nekoliko iz dogmatike. — O učnih urah smo v učnih sobah; v tej kjer sem jaz, nas je pri 60 — pomešanih bogoslovcev in filozofov. Gimnazija se tukaj v 5 letih dokonča. Ob 9 gremo k počitku. Po jedi gremo, razum zjutraj, vselej v kapelo, ob 8 se moli rožni venec. Tukaj se mora ravnati po postavah, po katerih je prepovedano po noči čez določeno uro se učiti. Okolica je lepa in mičigansko jezero blizo.

Pelinovec.

Koliko stane streljanje iz velikih kanon. Poštelo se je, da vsak strel iz velike kanone, kakor se rabijo pri obleganju močnih terdnjav in zdaj tudi pri Parizu, pride na 93 tolarjev. Iz take kanone pa se strelji v 5 minutah 26krat in to tedaj že stane 2418 tolarjev. Kako visoko pa še pride tako streljanje, če se še temu prištejejo stroški prevažanja teh kanon do Pariza, katerih so Prusi tamo 200 nastavili. In vse to mora plačati ljudstvo s svojimi kervavimi žulji, in to samo zato, da se vstreže častiželji nekterih. (Sl. Gosp.)

Razgled po svetu.

Sv. Jožefa, ki je bil že zdaj varh več dežel, so sv. Oče z določilom 8. grud. t. l. slovesno razglasili za varha ali patrona katoliške Cerkve.

Kje je več svobode? Italijanska zbornica v Florencu odpravlja prisego, ki jo imajo škofje kralju prisegati, kakor tudi „placetum regium“ in „exequatur“ (preštefnjavanje dopisovanj med papežem in cerkvijo itd. po deželskih vradih). Tedaj bode celo na Laškem več svobode, kakor pod banom Rauchom na Hervaškem. —

Vse občine okraja Českega Broda so izročile c. kr. poglavarstvu obširen protest zoper novo liberalno šolsko postavo in vse njene nasledke.

Vesoljni svet je za papeža, njegove pravice, in zoper njegove sovražnike. Tisti dan, ko je v Genfu veliki katoliški shod oporekal zoper oropanje papeža, 23. okt., so imeli tudi katoličani iz 17 duhovnij v novem Orleanu v Ameriki tabor (meeting), na katerem so čversto protestirali zoper tolovajstvo, ki se je v Rimu doveršilo.

Po katoliških duhovnijah na Saksonskem se obilno podpisujejo na prošnjo do kralja Janeza, naj se o pravem času tudi on za to potegne, da se sv. Očetu poverne svoboda in samostojnost. Enako adresu so meščani iz tergovstva in obertništva v Lipsii kralju saksonskemu izročili.

Sv. Očetu sta nadvojvoda Karol Ludovik in njegova žena nadvojvodnja Anuncijata podarila 5000 gl. v korist Njih rešenja iz razbojniških rok. Tudi mode-neški vojvod in vojvodnja Adelgunda sta darovala 4000 gl. — Če je res, kar se „Pressi“ iz Rima daljnopiše, je general Trochu (r. Trošü) iz Pariza po oblonski (balonski) pošti poslal sv. Očetu umetno izdelano škatljico z 10000 franki za mili dar.

Katoliški Nemci pod Prusom pravijo, da imajo tam več svobode, kakor pa katoličani v Avstrii in na Parskem; cerkveni delavnosti se ondi nobeni zaderžki ne stavijo (Na Hervaškem je pa ban Rauch celo „placetum regium“ globoko iz stare teme na dan izlekel!). Kaj pa, da nas to ne more tje vleči, pravi dopisnik v „Vaterl.“ Ni čuda, da nemška „Allgemeinerica“ svoj

žolc izliva nad katoličani in celo nad protestanti, ki se svoje vere še deržé, in pravi da novi pruski cesar mora oboje odpraviti.

Nemški katoliški listi po Avstrijskem se zmiraj bolj poprijemajo federalizma kakor pravičnega pomočka za sprijaznjenje narodov in za blagor Avstrije. Časniki pa, kateri so v frajmavrarski sužnosti ali sicer strastni, se vé, o tem nič nočejo slišati.

Češki poslanci so Beustu poslali spomenico, ki so želeli, da naj tudi cesarju v roke pride, Beust pa jim jo je nazaj poslal, rekoč, da to ni vstavna pot. Ta spomenica omeni, da češki narod nima druge poti, po kateri bi mogel brez nevarnosti za svoje zgodovinske pravice svoje želje razodeti. Poterdi dalje, da dvalizem takraj Litave je podklonil Slovence nemškemu, unekraj pa madjarskemu gospostvu. Pravi, da misel češkega naroda pri premembah, katerim so sedanji čas podveržene narodovske pravice v Avstrii in zunaj Avstrije, je ta, da pri prenavljanju držav naj se pred vsem gleda na to, za kar se ljudstvo samo odloči (sebstbestimmungsrecht), da so vsi narodi enakopravni, in da pravica se z vojsko ne more odpraviti. Spomenica tirja pravico (?) raznim kolénom velikega nemškega naroda skleniti se v državno edinost. Za Francijo in Rusijo in za Slovence na Turškem izrekuje sočutje, in poslednjič pre-slavlja husovstvo (!).

„Tirolski glasi“ pravijo, da spomenica ni dobila sočutja ne pri nemških liberalcih in ne pri državo-pravni opoziciji zunaj Avstrije. Tudi na Češkem konservativno plemstvo in veliko posestvo menda ni zadovoljno. Omenjeni list (glasnik vsih katoliških Tirolcev) jo zavrača iz avstrijskega in katoliškega ozira. (Tedaj zopet razpor — namesto zedinovanja!)

Samolastno določevanje naroda menda je blizo to kakor plebiscit ali ljudsko glasovanje. Kakošno pa je to glasovanje, se je že dostikrat vidilo; — ako bi Prus pri mizi in za herbtom stal o glasovanji, bilo bi lahko vse Nemeč, ako Rus pa vse Slové. Sicer pa vera tirja mož-besedo in spolnovanje pogodb. Narodi so se rado-voljno podvergli pod to ali uno žezlo in so zavezo storili, s katero so sklenjene nasprotné dolžnosti med vladarji in narodi. Deržavniki, ki sami zaveze lomijo, res nevarne zglede dajejo k nauku, da pravice ostanejo pravice in zaveze zaveze. „Za vero, dom, cesarja!“ — To veljá.

V odgovoru na češko adresó zaterjuje Beust, da vsim avstrijskim narodom mora na tem ležeče biti: da pravica ostane pravica, pogodba pa pogodba. Kako je vender zmožen deržavnik tako lep nauk dati, ako se spominja na konkordatolomstvo, pa spet na to, kar avstr. rudeče bukve priznavajo, da je Beust kaj nežno delal z roparsko italijansko vlado v škodo katoliške cerkve in svetega Očeta. — Iz Pešta vedó „Tir. Stim.“, da se od vsih strani pripravlja terd boj zoper Beusta, pa da kacega „hasnerskega“ ministerstva gotovo ne bo več.

„Genter Correspondenz“ tudi povdarja, da je v omenjenih rudečih bukvah (medderžavniške pisma) vse-skozi neavstrijska šega v besedi. Nikjer ni govora o pravici, nikjer o starih tradicijah (izročilih) habsburške hiše, nikjer o katoliških mislih in čutilih narodov. Merzlo in vnmerno je govorjenje o doveršeni sekularizaciji papeškega glavnega mesta, z ginljivo skerblijivostjo pa je beseda o priteznostih, s katerimi se ima boriti italijanska vlada; zraven tega je želja izrečena, da bi se zagotovila osebna samosvojnost in varnost sv. Očeta (nič več ne?)

Rimsko. Adresa angleških katoličanov za sv. Očeta šteje že čez 500000 podpisov, med katerimi jih je 2000 izmed plemstva in vélikega meščanstva. — Irski der-

žavni poslanci so se zavezali, da bodo rimsko prašanje v parlamentu (derž. zboru) sprožili. To so možje! —

Med drugimi tudi Napolitanci z vsakterimi pomočki oporekajo zoper oropanje sv. Očeta; vse je živo skazovati milovanje in ljubezen „jetniku v Vatikanu.“

Kardinal Antonelli je 25. listopada poslal razpis do zunanjih poslancev, v katerem z djanji poterjuje, kako prazno je tisto obetanje, da bi bili sv. Oče pod oblastjo ropar-kralja res svobodni in samosvojni. V Florencii, v Turinu in Rimu so bili najpoprej tisti listi priperti, ki so razglasili papeževo encikliko. Kakošna je to svoboda, ako naj višji pastir ne more svojim ovčicam govoriti? Kako bi se mogli sramovati tisti liberalni listi, ki so zagovarjali laško vlado, češ, kako bode papežu samosvojnost zagotovila! — Kardinal omenja tudi, kakošna svoboda je to, ako se v obličji sv. Očeta preslavljata morivca Tognetti in Monti, ki sta za 20 škudov 27 vojakov pod razvalinami pokopala, ker sta bila kasarno Serristori, s smodnikom podsuto, zažgala in razdjala in sta bila torej k smerti obsojena. Komaj so bolji Rimljanje odvernil, da niso teh potepuhov izkopali in z velikimi slavnostmi in škandali na drugo pokopališe prenesli. Kakošna je to svoboda in kakošna varnost, ako se naj bolj divji papeževi sovražniki tako preslavlajo? —

Piemončanje „so prišli v Rim red delat.“ V god čistega spočetja, ko so prišli ljudje od opravila iz cerkve sv. Petra, so bili napadeni od derhali 20 potepuhov, ki jih je vodil neki Tognetti, brat tistega požigavo-morivca, ki je bil pred nekaj časom ob glavo djan. S sekirami, mečmi in puškami so ljudi napadli in jih več ranili. Vodnika so bili sicer zaperli, pa že čez malo ur ga je gosposka izpustila z zapovedjo, da naj se par dni skriva. Druge potepuhe so Rimljanje s palicami v beg zapodili. To je novošegna civilizacija! to se godi med tem, ko se v laški zbornici posvetujejo o poroštvu za samosvojnost in svobodo sv. očeta in duhovske oblasti. O teh poroštvih je govoril minister zunanjstva, ko so bili laški tolovaji z bombami Rim posilili, — govoril je njih kralj v prestolnem govoru. Te poroštva se vidijo v oropanju Kvirinala, v ktereга so z železjem vlomili kakor tatovi; te poroštva so v preganjanji tistih, ki so papežu zvesti ostali in ki v cerkvi išejo tolažila, ker ga drugej nikjer več ni. Hinavci! Celi Rim žaluje zavoljo tolikih gujusôb in z njim žaluje vesoljni katoliški svet.

Celo v svetišče se dervé ljudje „novega reda,“ ljudje, kakoršne je izredil novi liberalizem, da tamkaj pobožnost motijo. Hlapci prekucuhov so že nekatere krati po rimskih cerkvah z glasnim kričem pridigarje motili. V jutru 8. grud. se je eden takih prederznil v svetilkah na grobu sv. Petra luči vgasovati, in ko mu je nekdo hotel braniti, je izlekel bodalo in ga žugal zabosti, ako tiho ne odide.

To tedaj je rovarstvo naredilo iz Rima! Torej ne smemo katoličani molčati, temuč klicati moramo, tirjati moramo, da katoliške vlade taki gnjusobi konec storé.

Iz bojišča. Iz Moguncije pišejo, da so Prusonemci v bojih od 24. nov. do 5. dec. ob Loari, in pred Parizom od 29. nov. do 4. grud. zgubili do 60.000 mertvih in ranjenih. Če to ni strahovito, se ne vé, kaj bi še bilo. Zraven tega Prusi vjete francoske proste strelce obešajo, s čimur sovraštvo prebivalstva neizrečeno raste. Če bode take zgube pruski vojni napuh zamogel domestovati in razdraženemu narodu kos biti, je prašanje, če tudi vse oženjene može in njih sinove na Francosko v mesnico tira. — Ubogo ljudstvo od obeh strani!

Prusija hoče pograbití Luksenburg, ki ga je bila pogoja l. 1866 določila za nestranskega ali nevtralnega. Za ta pogojolòm, kakor „Laib.“ iz „N. Fr. Pr.“ piše,

boje Avstrija ne bo tako huda, kakor je bila na ruskega v oziru na černo morje (sej Prus je nas otepel pri Sadovi, Rus pa je nam pomagal puntarske Madjare ukrotiti!); vendar pa Beust ne bode delal pristransko, kakor pravijo, temuč v edinosti z drugimi močmi, ki so bile porokinje za pogodbo. Odjenjuje pa že menda Prus; — ga ne mara Pariz ponižuje? —

Iz Ljubljane. „Patriotiska družba“ na Dunaju živo kliče katoličane k velikemu protestu zoper oropanje sv. Očeta. Drugi pot več o tem.

Profesor Šolar je postal deželni šolski svetovalec. — G. derž. poslanec L. Svetec se je vernil iz Pešta domu, kjer ostane do 8. pros.

V Mariboru je preč. g. kan. Fr. Kešman postal stolni dekan. Preč. g. Fr. Kosar, dekan v Kozjem, dež. poslanec za Štajersko itd., je postal kanonik v Mariboru.

Sveti večer.

Že počiva vsa narava,
Že je solnce za goró,
Luna sreberna priplava,
Zvezde kinčajo nebo!

Stari molijo pobožno,
Mladi Detetu pojó,
Ki nocoj je prav ubožno
Rešit grešni svet prišlo.

Razsvetljene vse so hiše,
Sveta radost je povsod,
Nikdo spanja si ne iše,
Ginjen je človeški rod.

Ko iz line zvon zapoje,
Grejo v Božji hram ljudjé,
Da hvaležno serce svoje
Jezusu tam pokloné.

Vreden večne je ljubavi,
Služil bodem mu vsikdar;
V jaslih že za dom je pravi
Skerbel za-me, grešno stvar.

Jos. Prosén.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Fara Struga je rapisana 15. grudna.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Dekliška šola v Loki daruje sv. Očetu v tolažbo 9 gl. v sr., 9 gl. v novih dvajseticah,

in 9 gl. v pap.; — neimenovana oseba, ktera prosi sv. blagoslova za srečno zadnjo uro, 10 gld.; in nekdo v dober namen 1 gl. 20 kr. — Nektere duše z Brezovice proseče sv. blagoslova 5 gl. — Iz J.: od Č: G. J. Ar. 10 gld. — Iz Selc 50 kr. — Duhoven z Gorenskega 1 gl. sr. — J. H. 1 gl. prosi blagoslova, da bi svoje dolžnosti vredno spolnoval. — Neimenovan za sv. blagoslov v življenji in smerti 5 gl. — Iz Kranjske gore od tréh neimenovanih 3 gl. v srebru. — Iz Vodice 1 gl. 5 kr. — Iz Žaline 1 gl. 50 kr. — Oseba 1 staro dvajsetico, proseča blagoslova za srečno zadnjo uro. — 40 kr. neka žena, ki prosi blagoslova za posebne dušne potrebe. — Od Nove štifti 2 terdnj., to je 4 gl. s prošnjo blagoslova za dušno in telesno zdravje. — Neimenovan prosi blagoslova za se in za žlahto, da bi mogli do konca stanovitni ostati in daruje 2 gl. st. den. — M. G. 1 gl. — Ker ste mojega patrona in patrona Ilirije (t. j. Slovenije), patriarha sv. Jožefa, povzdignili za patrona vse svete katoliške cerkve, nate sv. Oče! v hvalo mali dar s priserčnim vošilom, da bi skoraj krog in krog spolnovala se vesela božičnica: „Slava na višavah Bogú, in na zemlji mir ljudem blagé volje“ (sej ko bitudi na pozemskih višavah vsi vladarji — dajali res slavo Bogu, bi na zemlji ljubi mir vživali vsi blagovoljni ljudje) 5 gl. — Po preč. g. kan. Urhu 1 gl. sr. — Iz Loke 1 gld. 25 kr. — Neimenovana oseba serčno želi in k Bogu zdihuje, da bi sv. Oče skoraj zmagali svoje sovražnike, ter prosi sv. blagoslova in daruje 5 frankov v zlatu.

Za pogorelce v Postojni. Z Dobrove 4 gl.

Za afrik. misijon. M. G. 1 gld. — Iz Selc 50 kr. — Od sv. Križa na Gorenskem 2 gl. — J. K. 1 gl.

Pogovori z gg. dopisovavci.

Več prav čverstih spisov in dopisov, ki se težko odložé, mora spet čakati, pridejo pa precej prihodnjič, torej prosimo prizanaše pri zadevnih gospodih.

Vabilo k naročevanju

na

ZGODNJO DANICO

za leto 1871.

Zgodnja Danica ima tako obširno polje za obdelovanje, tako mnogotere dopise in spise skorej iz vsih delov sveta (hvala pridnim sodelavcem!), tako različne in rodovitne tvarine, in njen namen je tako imeniten, da ga menda ni Slovenca, kteremu bi Danica ne bila mična, koristna, dostikrat prav močno potrebna. Nadjamo se, da prihodnje leto bodo pridne čebelice nove sladke sterdi nanašale v prid našega preljubega naroda. Velik je trud, kterega to delo prizadeva dan na dan skoz celo leto; pomagajte toraj, pišite, naročujte se, spoštovani Slovenci! prav obilno, da se širi olika, bogoljubnost in vnema za našo sveto vero in za vsako pravično reč. — Priserčna hvala vsim gg. sodelavcem in dopisovalcem, in enaka prošnja za prihodnje! Čitateljem in vsim podpornikom Bog poplačaj njih blagoserčnost z vsaktero dobroto, z veselimi prazniki in srečnim novim letom!

Zg. Danica velja:

po pošti za celo leto 4 gold. 20 kr.; — v tiskarnici za celo leto 3 gold. 60 kr.
po pošti za pol leta 2 gold. 20 kr.; — v tiskarnici za pol leta 1 gold. 80 kr.
po pošti za četert leta 1 gold. 15 kr.; — v tiskarnici za četert leta — gold. 90 kr.

Naročnina se pošilja založniku (g. Jož. Blazniku) — naj pripravniše in naj cenejše po poštnih nakaznicah (Postanweisung) s samimi 5 kr. stroškov. Za pošiljanje na dom se plača za celo leto 36 kr., za prena-rejeni napis med letom 10 kr.

Odgovorni vrednik: Luka Jeran. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik v Ljubljani.